

מי מבקש? מי אחראי? מי מרוויח? הזהב בחול

הכחשות נוספות תבואנה כנראה בזמן הקרוב. אחת מהן קשורה בהבטחת הפרוטו פקט של קיסנת שמשון: "ילדים מקיימת שמשון יבחרו לתפקידי כוכב בסרט עלילתי שיופק בקרוב". אף לא אחת משתי חברות ההסרטה הידועות במדינה אינה יודעת על סרט כזה, ועל כוכבים שהיא תזקק להם ותבחר אותם מבין ילדי שמשון.

טומיקיטנה

לא היה כל ספק כי כמו כל עיסקותיו המפוקפקות האחרות של תיאטרון תליל, העושה בינוס תוך ניצול שם מרכז המורים והגננות, היתה גם עיסקת שמשון עיסקה מורה ביותר. בזכרון הדברים שנחתם ביניהם הבטיחו לוריא ואורו להלפרין כי יערכו מסבת עתונאים מיוחדת לפרסום הקיסנה, ואף ישלחו הודעות מיוחדות לחברי העובדים במרחב תל-אביב כדי לארגן את ילדיהם בשורות הקיסנה המשותפת.

שאר הקיסנות הגדולות, קיסנת נופש של המורה החתיק מיכאל ספיר, קיסנת ספורט וים של יהושע ירון ואריה פרידן, הכדור והים של מפעל טוסטוכוהגל של ידיעות אחרונות וקיסנת תליל בהרצליה נפגעו מאד מכרוזי הצעקניים של הלפרין בכותרת מרכז המורים, אחת הקיסנות, ספורט וים, נאלצה אף להתאחד עם שמשון, נושאת עתה את השם המשותף: שמשון, ספורט וים.

אך עיקר השערוריה והעניין הציבורי שפה לא היה טמון בהתחרות המסחרית הפרועה שבין הקיסנות, ואף לא בשמו הטוב או הרע של מרכז המורים והגננות שהמליץ או לא המליץ על קיסנת שמשון. שרש הרע הוא בעובדה כי כל אחד יכול להקים לעצמו קיסנה, להכתיר את עצמו בכתרי הלל ושבח ולאסוף אליו מאות ילדים מבלי שהיו לו אפילו מינימום הכשרון והיכולת לעשות זאת. אם לא יפעל משרד החינוך והתרבות פיקוח פדגוגי ובטחוני מעולה ומידי על עשרות הקיסנות הקטנות והגדולות הפזורות לאורך חוף-ימה הארוך של מדינת ישראל, עלולה המדינה להודיע על אסונות ופגעים ימים למשמע הודעות על אסונות ופגעים העלולים להתרחש בקיסנות-ילדים הפועלות ללא כל פיקוח והשגחה ממלכתיים, חלקם על שפת-הים ממש.

וגרוע מכך, הנזק החינוכי העלול לפגוע קשות בילדי-הקיסנות, בהיותם תנונים, לעתים קרובות, לפיקוח מדריכים חסרי כל ניסיון ובקיאות בהדרכת ילדים.

להגנת זכויות מקצועיות — בבינוס, הן בניהול תיאטרון בעל ערך חינוכי מפוקפק, והן בקיסנות.

הגזבר ניסה, המזכיר מכחיש

רפאל הלפרין חשב אחרת. במשרדו שבמכון וונס בצפון תל-אביב, העוסק בחיטוב נשים, הוא החזיק את זכרון-הדברים המקורי שחתם עם נציגי תליל. זכרון דבר רים זה הודפס על טופס רשמי של מרכז המורים והגננות, שמוספר בתאריך 8.5.58 במספר שוטף 7/587/37658. החתומים על הטופס, האמרגנים הפרטיים לוריא ואורו, בעליו האמיתיים של תיאטרון תליל. כיצד הגיע טופס רשמי של מרכז המורים והגננות לידי לוריא ואורו? זאת לא יכול היה שלום לוי להסביר. כשניסה לטעון בפני אחד ממנהלי הקיסנות שפנה אליו, כי האחריות לכך היא הגננת לאה גיחון, איימה זו בהתפטרות.

הלפרין החזיק בידי הוכחה אחרת להצ"דקת מעשיו. "הורים נכבדים וילדים חביבים", קרא כרוז אחר לילדי תל-אביב והוריהם, "אנו שמחים להביא לידיעתכם כי התקשרנו עם מר רפאל הלפרין, מנהל קיסנת-שמשון הידועה, בדבר הפעלה משותפת של קיסנה זו שהיא המעולה בארץ... אנו ממליצים בפניכם על קיסנת-שמשון ומבקשים מכם להביא המלצה זו לידיעת כל מכריכם וידידיכם. בכבוד רב, מרכז הסתדרות המורים והגננות."

"שלום לוי בעצמו עבר על הכרוז הזה, אחרי שגזבר המרכז אברהם כהן, ניסח אותו", מספר רפאל הלפרין, "איך הוא יכול עכשיו לבוא ולהכחיש את עצמו בהד החינוך?"

אולם לא רק שלום לוי חייב היה להכחיש את עצמו, כששערורית המלצת או אי-המלצת מרכז המורים הגיעה לשיאה, וכשמורים נרגזים הדפיסו כרוזי מחאה נגד המרכז ומזכירו, הבמאי הצעיר דן קידר, מי שביים הצגות אחדות בתיאטרון תליל, דרש גם הוא הכחשה. "יצאתי באחד הימים לרחוב ומצאתי את שמי על מודעותיו של הלפרין כמדריך אמנותי", סיפר השבוע קידר, "פניתי מיד ללאה גיחון, והיא הפנתה אותי ללוריא ולאורו. הם הציעו לי 200 לירות לחודש תמורת עבודתי. לא הסכמתי, אך שמי נשאר על לוחות המודעות."

הלפרין היה הסבר גם על כך: "מנהלי תליל אמרו לי שדן קידר יביים בקיסנה שלי. הם אמרו ואני הדפסתו."

רבות ילדים הסתובבו השבוע על חופי ימה של הארץ — מבלי שהחזק יבטיח את הפיקוח הבטיחוני המוסמך... מודעות ענק ושמות מצלצים מושכים את ההורים בטענות שחלקן הן כוזבות — ובשמו הבלתי-מוסמך של מרכז המורים והגננות נעשים, "בינוס" פרטיים ללא פיקוח ציבורי.

הגמנסיה. היה זה חינוך טוב לספורט, חיי-חברה ולימודים.

סנדרר ופדגוג מוסמך

בימים בהם פינתה המודעה הקטנה את מקומה למודעה הגדולה והגדולה פועל הפיס נזקקות כבר למכונות עירובל חשמליות, יצאה גם קיסנת הנופש למרחב העת-החדשה. אפילו בקבוקי הסמפו של חולקו הינם בכמה קיסנות בשנה שעברה, לא יכלו עוד לשמש גורם מכריע בתעמולה לקיסנה הטובה ביותר. יחד עם דוכני רון תליל יתן את שמו לקיסנת-שמשון. תמורת פרסומת עצומה והמונית שיתן הלפרין לתיאטרון. סוכני התיאטרון, שיר שמו את הילדים לקיסנה, יקבלו את אחוזי הקומיסיון המקובלים תמורת שירות כזה בכל ענף מסחרי מקובל.

לעיסקה מעין זו, עם תליל, היה יתרון נוסף, גדול יותר משמו של התיאטרון הכושל: תליל הוא תיאטרוננו של מרכז המורים והגננות. החווה אתו נתן להלפרין את האפשרות להשתמש בשמו של האיגוד המקצועי של מורי ישראל למטרותיו. כך, ימים אחדים אחרי שנחתם החוזה עם תיאטרון תליל, הודיע רפאל הלפרין, מי שהיה אלוף העולם בהאבקות, לציבור לקוחותיו: "גדען לילדים, קיסנת שמשון. בשיתוף תליל, תיאטרון לילדים. בהמלצת הסתדרות המורים והגננות. בהנהלת רפאל הלפרין."

השערוריה שקמה, החרישה את המולת ילדי כל הקיסנות גם יחד. בעלי הקיסנות המתחרות מיהרו למרכז המורים. הם נתקלו במשרדיו בהכחשותיהם הנמרצות של עסקניו ושל שלום לוי, מזכיר הסתדרות המורים בראשם: "נציגי התיאטרון לילדים של מרכז המורים חתמו על הסכם עם מנהל קיסנת שמשון בדבר מתן פעולות אמנות ותרבות בקיסנה", הודיע מרכז המורים בבטאונג הד החינוך, שכמעט איש אינו קורא אותו: "על הסכם חתמו נציגי תליל ולא מרכז המורים, שמטעמים שונים אינו צריך ואינו רוצה להיות שותף להסכמים ממין זה. כמו כן לא המליץ מרכז המורים על שום קיסנה לילדים. קיסנת-שמשון לא היתה רשאית להשתמש במודעות בשם מרכז הסתדרות המורים..."

בשום מקום אין זכרון-הדברים מסביר את השאלות המתעוררות בלב הציבור:

- כיצד מקבל על עצמו מרכז המורים והגננות, במישרין או אפילו בעקיפין, את ריות החינוכית, מוסרית וציבורית לקיסנה שאין לו שום שליטה עליה ושום פיקוח בה — וזה בצורה העשוייה לעורר אצל ההורים את הרושם שיש פיקוח זה.
- האם מישתה — המרכז עצמו או אנשים פרטיים שניצלו את שמו — הרוויחו כסף מעיסקה מוזרה זו, וכיצד.
- מה בכלל ענינו של המרכז — גוף

מי משלם? רבות הורים נזקקו גם השנה למוסד הישראלי האופייני: קיסנת נות הקיץ. בעוד שרק קיסנות אחדות הן בעלות מסודת והנהלה פדגוגית מתאימה, מקיימות משטר חופש ונופש חינוכי לילדים, תמורת תשלום הוגן, מנצלים בעליהן של עשרות קיסנות קטנות בכל רחבי הארץ את העדרם של כל חוק או תקנה ממלכתית, עושים בשטח הפקר זה כבתוך שלהם. משרד החינוך והתרבות אינו מפקח על פעולת הקיסנות — לא מבחינה חינוכית, לא מבחינת היגיינת הילדים ואף לא מבחינת גובה התשלום והשירותים החייבים להינתן תמורתו (למשל: מספר הקיסנים לכל מדרג).